

Эртага ЕТТБ Бошқарувчилар кенгашининг XII йиллик мажлиси бошланади

Kuch — bilim va tafakkurda

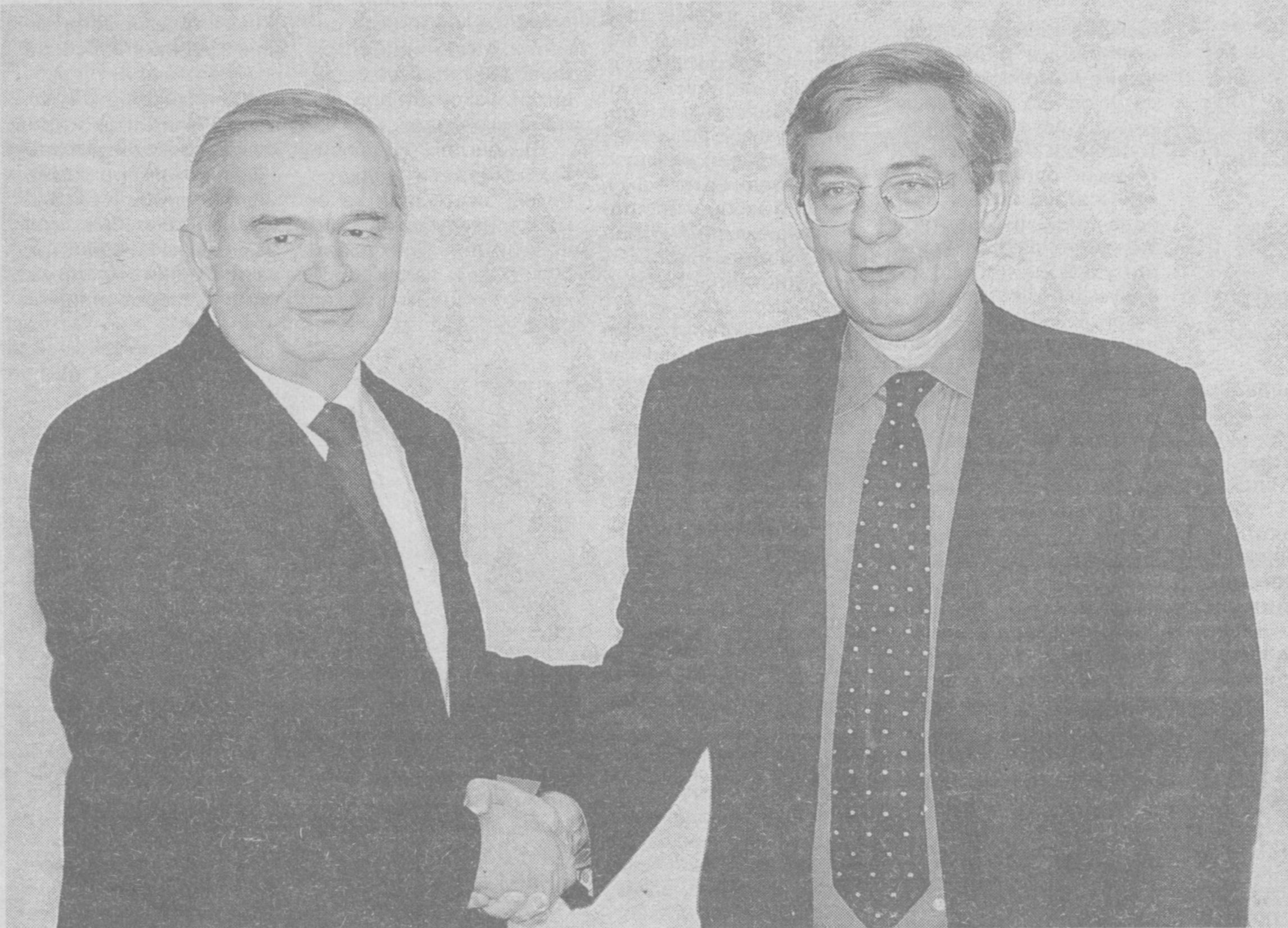
Ma'rifat

ENLIGHTENMENT * XALO ZIVOLIHLARI GAZETASI *

1931-yildan chiqa boshlagan

2003-yil 3-may, shanba

№ 36 (7541)

ҲАМКОРЛИКНИНГ ЮКСАК БОСҚИЧИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 2 май кунги Оқсаройда Европа тикланиш ва тараққиёт банки (ЕТТБ) президенти Жан Лемьерни қабул қилди.

Ўзбекистоннинг ЕТТБ билан ҳамкорлиги вақт синовидан ўтган. Банк илк бор 1993 йилда Ўзбекистондаги лойиҳани молиялаштирган эди. Ўтган даврда мамлакатимиз ЕТТБ стратегиясида устувор ҳисобланган Марказий Осиё минтақаси учун ажратилган кредитларни тақсимлаш борасида унинг энг яқин шеригига айланди.

Бугунга қадар ЕТТБ иштирокида Ўзбекистонда умумий қиймати 1,4 миллиард АҚШ долларига тенг 20 лойиҳа амалга оширилди. Бунда банк-

нинг ҳиссаси 723,8 миллион долларни ташкил этади. Айни пайтда жами қиймати 320 миллион долларлик яна 8 лойиҳа ишланмоқда. Бошқа мамлакатлардаги каби Ўзбекистонда ҳам ЕТТБ хусусий секторни қўллаб-қувватлаш ва кенгайтириш, кичик ва ўрта бизнес лойиҳалари учун кредит бериш, бозор инфратузилмаларини ривожлантириш, экология масалаларига алоҳида эътибор қаратади.

Шу кунларда эса Тошкентга ўнлаб мамлакатлардан ҳукумат делегациялари, молиячилар, ишбилармонлар, банкирлар, сиёсатчилар келмоқда. ЕТТБ Бошқарувчилар кенгашининг навбатдаги йиллик мажлиси 4-5 май кунлари Ўзбекистон пойтахтида бўлиб ўтади.

Президент Ислом Каримов ушбу воқеа ЕТТБнинг Ўзбекистонга ишончи мустаҳкамлигидан, банкка қатъиятли шахс раҳбарлик қилаётганидан далолат эканлигини таъкидлади. Ушбу йирик анжуманнинг Тошкентда ўтиши, унга ҳар томонлама пухта тайёргарлик кўрилгани эса ўзаро ҳамкорлик юксак даражада ривожланиб бораётганидан дарақ беради.

Учрашувда мазкур анжуманга ҳамда Ўзбекистон билан ЕТТБнинг ҳамкорлигини янада кенгайтириш имкониятларига оид масалалар муҳокама қилинди.

ЎЗА
Абдувоҳид ТЎРАЕВ
(ЎЗА) олган сурат.

Ўзбекистон Республикаси
Вазирлар Маҳкамасининг
ҚАРОРИ

ИККИНЧИ ЖАҲОН УРУШИ ҚАТНАШЧИЛАРИНИ РАҒБАТЛАНТИРИШ ТЎҒРИСИДА

Умумхалқ байрами — 9 май — Хотира ва Қадрлаш куни ўтказилиши, шунингдек, 1941-1945 йиллардаги Иккинчи жаҳон урушида фашизм устидан қозонилган Ғалабанинг 58 йиллиги муносабати билан ва уруш қатнашчиларини моддий рағбатлантириш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси ҚАРОР ҚИЛАДИ:

1. Иккинчи жаҳон уруши ногиронлари ва қатнашчиларига 13000 (ўн уч минг) сўм миқдорда бир йўла бериладиган пул мукофоти белгилансин.

2. Ушбу қарорни рўёбга чиқариш билан боғлиқ сарф-харажатлар республика бюджети маблағлари ҳисобидан амалга оширилсин.

3. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги, Марказий банки, Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги, Мудофаа вазирлиги, Ички ишлар вазирлиги, Давлат чегараларини ҳимоя қилувчи кўмита ва Миллий хавфсизлик хизмати мазкур пул мукофотларининг тантанали ва байрамона вазиятда топширилишини таъминласинлар.

4. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари, Маданият ишлари вазирлиги, Мудофаа вазирлиги, Бадий академия, Хотин-қизлар кўмитаси, "Маънавият ва маърифат" жамоатчилик маркази, "Нуроний", "Маҳалла" жамғармалари, бошқа жамоат ташкилотлари билан биргаликда Ватанимиз озодлиги ва шаъни ҳимоячиларига бағишланган махсус учрашувлар ва маърифий-бадий кечалар ўтказсинлар.

5. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосарлари Р.С. Азимов ва Ҳ.С.Кароматов, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгашининг Раиси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимлари зиммасига юклансин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси
И.КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
2003 йил 1май

Умумий ўрта таълим
муассасалари ўқувчиларининг
«УМИД НИХОЛЛАРИ» спорт
мусобақаларининг финал
босқичи бошланишига
11 кун қолди.

ГАЗЕТАНИ ВАРАҚЛАҒАНДА:

«АЛЖАБР»
ҚАНДАЙ ҚИЛИБ
«АЛГЕБРА»ГА
АЙЛАНГАН?

3-бет

ЕТТБ ЙИҒИНИНИНГ
ТОШКЕНТДА
ЎТКАЗИЛИШИ
ТАСОДИФ ЭМАС

5-бет

Ўқувчи султ
иштирокчи ЭМАС,
ФАОЛ иштирокчи
БЎЛСИН

9-бет

SO'NGGI
UCH KUN
MUJDALARIOQSAROYDA
QABUL

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimov 1 may kuni Oqsaroyda Xalqaro valyuta jamg'armasi (XVJ) Ikkinchi Yevropa departamenti direktori Jon Odiling — Spini qabul qildi va ushbu uchrashuvda o'zaro hamkorlikni kengaytirishga oid masalalar yuzasidan fikr almashildi.

TELEFONDA
MULOQOT

30 aprel kuni O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimov bilan NATO Bosh kotibi Jorj Robertson o'rtasida bo'lib o'tgan muloqotda Markaziy Osiyo va Afg'onistondagi ahvol, shuningdek O'zbekiston bilan NATO o'rtasidagi hamkorlik masalalari har tomonlama muhokama etildi.

QAROR

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi "To'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalarni huquqiy himoya qilishni kuchaytirishga doir qo'shimcha chora tadbirlar to'g'risida"gi QAROR qabul qildi.

MUHOKAMA

Oliy Majlis Matbuot va axborot qo'mitasining yig'ilishida "Ommaviy axborot vositalari to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi qonunining Sirdaryo viloyatidagi ijrosi muhokama etildi va mavjud kamchiliklarni bartaraf etish zarurligiga alohida e'tibor qaratildi.

ХАМЖАМИЯТ ЭЪТИБОРИ ЎЗБЕКИСТОНГА ҚАРАТИЛАДИ

Эртага мамлакатимиз пойтахти Тошкент шаҳрида Европа тикланиш ва тараққиёт банки Бошқарувчилар кенгашининг XII йиллик мажлиси бошланади. Айтиш керакки, республикада ушбу йирик халқаро тadbирга тайёргарлик ишлари якунланди. Анжуман бўлиб ўтадиган бинолар, меҳмонхоналар, транспорт, алоқа воситалари тахт қилинди, меҳмонларнинг яшаши ҳамда фаолият юритиши учун зарур шарт-шароитлар яратилди.

European Bank

for Reconstruction and Development

Анжуман бошланиши аввалдан ЕТБ Бошқарувчилар кенгаши йиллик мажлисини ёритиш учун аккредитациядан ўтган маҳаллий оммавий ахборот воситалари вакиллари иштирокида доимий ишловчи Матбуот марказида навбатдаги йиғилиш бўлиб ўтди. Уни марказ раҳбари Шерзод Қудратхўжаев бошқарди.

Анжуманда Республика Ташқи иқтисодий алоқалар агентлиги раисининг ўринбосари Ш.Абдуллаева, Европа тикланиш ва тараққиёт банки матбуот шўъбасининг мутахассиси Ю. Зильберман ҳамда у билан ҳамроҳликда юртимизга ташриф буюрган бир қатор ҳамкасблари журналистларнинг анжуманни ёритиш билан боғлиқ ташкилий масалалар хусусида сўз юритдилар.

ЕТБ Бошқарувчилар кенгашининг йиллик мажлиси анъанага кўра бир йил Лондонда, навбатдаги

йил унга аъзо давлатларнинг бирида ўтказилиши лозим. Аммо, жорий йилда Лондонда ўтказилиши керак бўлган йиғилиш Тошкентда бўлиб ўтишига келишиб олинди. Марказий Осиё давлатлари орасида биринчи марта Ўзбекистонда ўтказилаётган ушбу йирик нуфузли анжуман минтақамиз, хусусан, Ўзбекистон ҳаётида муҳим аҳамиятга молик. У мамлакатимизда амалга оширилаётган кенг кўламдаги иқтисодий ислохотлар жараёнига, шунингдек, бу соҳада қўлга киритилаётган муваффақиятларга жаҳон жамоатчилиги томонидан берилган холисона баҳодир.

Халқаро анжуманда давлатимиз раҳбари билан бирга Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон ҳамда Грузия Республикалари Президентларининг иштироки унга ўзгача руҳ ва файз бағишлайди. Шунингдек, нуфузли анжуманда 6 мамлакатнинг Бош вазир ўринбосари, 34 нафар турли давлат вазирлари, жумладан, 21 нафар молия вазири, 7 нафар иқтисодиёт вазири, 2 нафар савдо вазири, 4 нафар ташқи ишлар вазири, 22 нафар вазир ўринбосарлари, 12 нафар Марказий банк раиси ҳамда унинг ўринбосарлари, 554 нафар расмий ҳайъат аъзолари, 600 нафардан зиёд ишбилармон-тадбиркорлар 125 та

нодавлат ташкилоти вакиллари, юздан ортиқ кузатувчилар қатнашадилар. Мамлакатимизга ташриф буюрган расмий делегацияларнинг умумий сони 60 дан ортиб кетади. Ўзбекистон тарихида ilk бор юртимизга 59 та давлат делегацияларининг ташрифи кутилмоқда. Улар орасида Европа Иттифоқи, Европа инвестиция банки делегациялари ҳам борлигини таъкидлаш жоиз.

Анжуман баҳона юртимизга юздан ортиқ жаҳон оммавий ахборот воситалари ходимлари ҳам ташриф буюрмоқдалар. Бу журналистлар ўртасида ўзаро фикр ва тажриба алмашиш имкониятларини беради. Сўнгги олинган маълумотларга қараганда, ЕТБ Бошқарувчилар кенгашининг йиллик йиғилиши ҳамда унинг доирасидаги бизнес анжуманни ёритиш учун маҳаллий журналистлар билан бирга дунёнинг турли ахборот агентликлари, телерадио, газета ва журналларидан келган 190 нафардан зиёд мухбир аккредитациядан ўтказилди ва ўз фаолиятини бошламоқдалар.

Бугун соат 13:30 да «Ўзэкспомарказ»нинг марказий павильонида «Ўзбекистон Республикасининг экспорт ва инвестицион салоҳияти» кўргазмаси иш бошлайди. Мазкур экспозициянинг умумий майдони 1000 квадрат метрни ташкил этиб, кўргазмада Ўзбекистоннинг иқтисодий салоҳияти тўғрисидаги материаллар ҳамда 100 дан ортиқ йирик компания, кўшма корхоналар, жумладан «Ўзбекнефтегаз»,

«Навоий тоғ-металлургия комбинати», «Зарафшон-Ньюмонт» қўшма корхоналари, ЕТБ кредитлари ҳисобидан фаолият кўрсатаётган кичик ва ўрта бизнес корхоналари, шу билан бирга республикамизнинг бошқа корхоналарида ишлаб чиқарилган сифатли, жаҳон андозалари талабларига жавоб берадиган маҳсулотлари намоиш қилинади.

Шунингдек, бугун пойтахтимиздаги Халқаро бизнес марказида Ўзбекистон Республикаси Инвестицион анжумани бўлиб ўтади. Унда мамлакатимиз Бош вазири Ўткир

доирасида Халқаро бизнес марказида 3 кун давомида 27 давлат тақдими бўлиб ўтади.

Асосий тантанали маросимлар бўлиб ўтадиган «Туркистон» саройида эса 4 май кун ЕТБ Бошқарувчилар кенгашининг XII йиллик йиғилишининг биринчи ва иккинчи сессияси ўтказилади.

Юртимизда икки кун давом этадиган йирик халқаро анжуман давлатимизнинг халқаро ҳамжамиятдаги нуфузи ва салоҳиятини оширибгина қолмай, балки иқтисодий қудратимиз, кишиларимиз турмуш фаровонлигини

Султонов ҳамда Европа тикланиш ва тараққиёт банки президенти Жан Лемьер қатнашади.

Эртага 4 май кун эса «Интерконтиненталь» меҳмонхонасида ЕТБ бизнес анжумани тантанали равишда очилади. Шу кун бу ерда бир неча мамлакатлар тақдирот маросими орасида Ўзбекистон Республикасининг тақдироти ҳам ўтказилади. Айтиш жоизки, нуфузли анжуман

юксалтириш мақсадида, шунингдек, республикада кенг кўламда амалга оширилаётган таълим соҳасидаги ислохотлар жараёнида чет эллик шериклар билан ҳамкорликни йўлга қўйиш, хорижий сармояларни жалб этишда катта имкониятлар яратиши, шубҳасиз.

Муҳаммаджон ИСРОИЛОВ,
«Ma'rifat» мухбири
Б.РИЗОҚУЛОВ олган
сурат.

2002-2003-о'quv yili — Xalq ta'limi tizimi muassasalarida metodik xizmat ko'rsatishni takomillashtirish o'quv yili

ҚўЛЛАНМА ВА ТАВСИЯЛАР — МУАЛЛИМЛАРГА

Анджон вилояти педагогларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти профессор-ўқитувчилари мактабларга методик ёрдам кўрсатиш мақсадида кўпгина тadbирларни амалга оширмоқдалар. Давлат таълим стандартларини бажариш юзасидан тайёрланган методик адабиётлар чоп этилиб, жойларга етказиб берилаётгани сўзимизнинг далилидир. Хусусан, институтда ҳозиргача 40 нонда методик тавсиянома, қўлланма ва тест тўпламлари яратилди. Бунда «Илмий услубий мақолалар ва тўпламларни янада такомиллаштириш тўғрисида»ги 2002 йил 29 ноябрда қабул қилинган институт буйруғининг аҳамияти катта бўлди. Натижада буйруқда кўрсатилган талаблар асосида ижтимоий фанлар ва маънавият асослари ҳамда табиий фанлар таълими кафедраларида кўпроқ илмий-методик адабиётлар яратилди. Айниқса «Компьютер саводхонлиги», «Физикадан услубий тавсиялар», «Қонунлар сиз ҳақингизда ва сиз учун», «Миллий истиқлол гоёси бўйича Давлат аттестацияси саволларига жавоблар», «Миллий истиқлол гоёси: асосий тушунча ва тамойиллар» рисоласи ҳамда Ўзбекистон Республикаси Конституциясини ўрганишни ташкил қилиш бўйича амалий-услубий қўллан-

малар долзарблиги ва кўпгина билимлар бериши билан диққатга сазовордир.

Дарсларни ноанъанавий усулларда ташкил қилиш ҳақидаги инновацион мазмунда чоп этилган «Миллий истиқлол гоёси: маъруза, семинар, мусобақа, баҳс-мунозара учун савол-жавоблар», «Физика фанидан ўқувчиларга билим беришда инновацион усуллардан фойдаланиш», «Таълимда педагогик инновацион масалалар», «Тасвирий санъат ҳақида суҳбат дарсларини ташкил қилиш ва ўтиш услубиёти» тавсияномалари давр талаби асосида яратилди.

Кафедра йиғилишларида илғор тажрибали мактаб ўқитувчилари ёзган услубий тавсия ва илмий мақолалар ҳам кенг муҳокама қилинади. Натижада Булоқбоши туманидаги 21-ўрта мактабнинг олий тоифали ўқитувчиси, иккинчи даражали «Соғлом авлод учун» ордени соҳибаси Махфират Бердиқулованинг «Ватан туйғуси фанидан дарс усуллари», Қўрғонтепа туманидаги 5-ўрта мактабнинг олий тоифали ўқитувчиси Фазилат Сафарованинг «Миллий истиқлол гоёси ва маънавият асослари» фанидан дарс усуллари, Булоқбоши туманидаги 6-ўрта мактаб ўқитувчиси З.Олимованинг «Топган топа-лок», Асака туманидаги 9-ўрта мактаб ўқитувчиси Т.Дадабоевнинг «Инглиз тили ўқитиш-

нинг бошланғич курси», «Замонавий инглиз тили қиёсий грамматикаси» каби қўлланмалари институт илмий кенгашида атрофлича муҳокама қилингандан сўнг нашр қилинди. Бундай алоқалар эса институт билан мактаб ўқитувчилари ўртасидаги ҳамкорликни янада мустақкамламоқда.

Институтда «Таълим амалиёти» номли илмий-услубий тўплам ҳам чоп этилмоқда. Тўплам таҳрир ҳайъати унда «Таълим тўғрисида»ги қонун ва Кадрлар тайёрлаш миллий дастурининг амалда бажарилиши, таълим мониторинги, изланишлар, муаммолар ва уларнинг ечими тўғрисидаги мақолалар эълон қилинишига кўпроқ аҳамият берапти. Мазкур тўпламда шаҳар, туман ХТБ методистлари, мактаб ўқитувчиларининг услубий тавсиялари билан қатнашишлари мумкинлигини ҳисобга олсак, тўпламнинг ўқимишли ва оммавийлигига эришилди, дейиш мумкин. Чунки, тўплам вилоят таълим-тарбия жараёнидаги долзарб масалаларни ҳал этишга ёрдам беради.

М.МҲМИНОВ,
институт кафедра мудири,
О.СИДДИҚОВ,
«Ma'rifat» мухбири

O'qituvchiga yordam

Истиклолимиз шарофати ила миллатимиз ифтихори бўлган буюк аждодимиз Ал-Хоразмий таваллудининг 1220 йиллиги нишонланадиган кунларда ватандошимизнинг ўлмас меросини муборак заминдаги ҳар бир ёш ўспиринга ўргатиш ҳаммамиз учун ҳам фарз, ҳам қарзdir. Жаҳон фани Абу Абдулло Муҳаммад ибн Мусо ал-Хоразмийни фан классиклари қаторида тан олган, унинг асарлари мана неча асрдирки, маълум ва машҳур.

Маълумки, алгебра сўзи ҳаммага таниш. Бу фан бутун дунёда барча мактабларда асрлар бўйи ўқитилади. Ушбу фаннинг кашф этилишида Ал-Хоразмийнинг ўрни беқиёсdir. Неча аср-дирки, Ал-Хоразмий илмий ижодига қизиқиш борган сари ошиб бораётир. Ҳозирги замон илмий-техника тараққиётининг асосий тармоқларидан бири бўлган кибернетиканинг замин тушунчаларидан алгоритм — Ал-Хоразмий илмий меросини янада чуқур ўрганишни тақозо этмоқда.

Абу Абдулло Муҳаммад ибн Мусо 783 йили Хоразмда туғилган. Муҳаммад Хоразмий Ўрта Осиё эндигина араб халифалиги ҳукмронлигидан қутулиб, ривож топаётган даврда дунёга келди, ўсди ва улгайди. Бу вақтларда Ўрта Осиё жаҳоннинг маданий ва савдо марказларидан бири эди. Араб феодал давлати ҳукмдорлари ўзлари истило қилган мамлакатларнинг қимматли буюмлари ва йирик олимларни Бағдодга олиб кетганлар. Муҳаммад Хоразмий ҳам Бағдоддаги Шарқнинг дастлабки фанлар академияси — “Байт ул-Ҳикма” (“Донлар уйи”)га умрининг охиригача илмий раҳбарлик қилади.

Шарқда ўн хонали санок ҳам, олтмиш хонали санок ҳам ҳукм суриб келган. Аслида ўн хонали санок ҳинд математикасидан, олтмиш хоналиги эса Вавилон математика илмидан тарқалган. Аммо шуни ёдда тутмоқ лозимки, ўн хонали санокнинг Европага тарқалишига сабаб бўлган манба Хоразмийнинг арифметика ҳақидаги китобидир. Ҳозир жаҳонда қабул қилинган 0, 1, 2...9 рақамлари билан бажариладиган ҳинд санок sistemasini Хоразмий биринчи бўлиб, араб тилида ёзганлигидан, бу система жаҳон математика адабиётларида кўпинча араб системи деб юритилди. Mazkur система Россияга XVI асрда кириб келган.

Хоразмий тарғиб қилган системадаги рақамлар кўп тилларда “Цифра” деб ном олган. Цифра сўзини Хоразмий “ассифр” деб ишлатган. Арабча “ассифр” дан келиб чиққан “цифра”ни Хоразмий замонасидан XVIII асргача “ноль” деб тушунишган. Рус тилида биринчи марта Л.Магницкий томонидан 1703 йилда таржима қилинган “Арифметика” да ҳам “цифра” деб “ноль” тушунилган.

Ҳинд математикасида квадрат тенгламаларнинг геометрик усул билан ечилиши номаълум эди. Бу усул эса Хоразмий “Алжабр”нинг етакчи усулидир. Ҳиндлар манфий сонлар ишлатган бўлсалар, Хоразмий уларни ишлатмаган. Хоразмий яратган тенгламалар типларининг классификацияси ва уларни ечиш ҳиндларга номаълум эди. X аср бошларида Бағдоддаги “Байт ул-Ҳикма”га таклиф қилинган Хоразмий ўз китобларида Ал-Маъмун халифалиги даврида (813-833

дахоларсиз тасаввур қилиш мумкин эмас.

Хоразмий бегона юртларда кўп яшаган бўлса ҳам, у ўз Ватанининг асл фарзанди — Хоразмий бўлиб қолаверди. “Алгебра” сўзи Хоразмий китоби номининг биринчи қисмидан — “алжабр” сўзидан келиб чиққан. “Алжабр” сўзи Европага Фарбий араблар орқали ўтган. Фарбий араблар эса “ж”ни “г” деб талаффуз қилганлар. Шундай қилиб, Хоразмий яратган “алжабр” ёки “алгебра” терминининг ўзи Европада XIV асрдан бери тенгламалар ҳақидаги фаннинг номи сифатида ишлатилиб келинмоқ-

тенгламаларни таҳлил қилди: уларни турларга ажратди.

Тенгламаларни ечиш усуллари, қоидалари — назариядир. Назария жамият амалиётининг талаблари остида бунёдга келади. Лекин ҳар қандай назариянинг ҳақлигини, объектив жараёнларнинг тўғри инъикос эканини фақатгина амалиёт тасдиқлайди.

Хоразмийнинг тенгламалар ҳақидаги таълимотини ҳаёт тасдиқлади. У неча асрлардан бери хизмат қилиб келмоқда. Алгебрада бошқа фанлардагидек метод асосий роллардан биридир. Умар Хайём Хоразмий кашф этган

Хоразмий “Алгебра”сида назарий фикрлар изоҳланиши билан дарҳол амалий масалаларни ечишга ўрин берилади. Масалан, “Алгебра”нинг чизиқли тенгламаларга бағишланган бобида васиятнама ва мерослар масаласига мисоллар келтирилади. Хоразмийнинг иккинчи математик асари — “Ҳинд арифметикаси ҳақида китоб” (“Ҳисоб ал-ҳинд”) ҳам фан тарихида муҳим рол ўйнади. Асар ўнлик система рақамларига бағишланган. Хоразмий арифметиканинг алгоритмлари бўлган қўйиш ва айириш, кўпайтириш ва бўлиш қоидаларини яратган. У, шунингдек, алгебрик тенгламаларнинг геометрик ечилиши геометрик муносабатларнинг алгебрик назарияси эканини, учбурчакни ечишда алгебранинг қўлланилишини, шу билан бирга, баъзи ҳолларда алгебрик муносабатларни кесмалар орқали ифодалаш мумкин эмаслигини ҳам кўрсатган.

Математика фазовий ва миқдорий муносабатлар ҳақидаги фан экан, алгебрик тенгламаларнинг геометрик ифодаси бу муносабатлар орасидаги узвий боғланишнинг бир тимсолидир.

Хоразмийнинг математик ғояларини унинг ватандоши Беруний, Шарқ олимларидан Ан-Насавий ривожлантирдилар. Алгебра ижодкоридан уч асрча кейин яшаган олим Умар Хайём “Алжабр вал-муқобала” (“Масалаларни ечиш ҳақида”) китоб ёзиб, Хоразмий математик таълимотини кенгайтирди.

Ал-Хоразмий нафақат математика, балки астрономия, тарих, геодезия, география ва мусиқа соҳаларида ҳам бир неча бебаҳо асарлар ёзган қомусий олимдир. 1827 йилда Қоҳирада топилган “Китоб сурат ал-ард” (“Ернинг сурати”) номли географияга оид ноёб қўлёзмасида 637 та муҳим жойлар, 209 та тоғнинг географик тафсилоти берилган. Бундан ташқари, 827 йилда Ал-Хоразмий томонидан ер меридианининг градуси узунлиги ўлчанганлиги олимнинг кўпқиррали истеъдод эгаси эканлигидан далолатдир.

Ҳаёт — “ҳозир”нинг мундарижаси “ўтган” замон билан келажак замон учрашган дақиқалардан иборатдир. Ўтган замонсиз келажак бўлмайди. Фан тарихи эса фаннинг келажак учун йўл-йўриқ замини, ютуқ ва камчиликлар мактаби. Хоразмий кашфиётининг яна бир ютуғи шуки, фан ва техникада ампер, ватт, менделейиум, рентген каби терминлар қаторидан алгоритм тушунчаси ҳам фанда мустаҳкам ўрин олди.

Ер юзидаги ҳар бир мактаб ўқувчиси “алгебра” деярд экан, электрон ҳисоблаш машинасида ишловчи ҳар бир инженер “алгоритм” терминини ишлатар экан, беихтиёр Муҳаммад ал Хоразмийнинг сиймоси, у туғилиб ўсган юрт кўз олдида гавдаланади.

О.ЭГАМБЕРДИЕВ,
Хоразм вилояти ПХҚТМОИ
катта ўқитувчиси,
О.ЭГАМБЕРДИЕВА,
Урганч шаҳридаги 7-мактаб
физика-математика фани
ўқитувчиси

«АЛЖАБР» ҚАНДАЙ ҚИЛИБ «АЛГЕБРА»ГА АЙЛАНГАН?

йиллар) яшаган ва ишлаганлиги, “Байт ул-Ҳикма” ихтиёрида ўз замонасининг энг йирик кутубхонаси бор эканлигини ёзиб қолдирган. Бу “Академия”да Аҳмад ибн Муҳаммад Фарғоний, Аҳмад ибн Абдулло Марвазий, унинг ўғли Абу Жаъфар, Аббос ибн Саид Жавҳарий каби олимлар ишлаганлар ва Хоразмий бу илмий мактабнинг ташкилотчиси бўлган. Улар математика, астрономия, география соҳаларида иш олиб борганлар. Жаҳонда ўзларининг кашфиётлари билан машҳур бағдодлик математиклар — Собит ибн Қурра, Абул Вафо, Ал-Куни, Ал-Кархий каби олимлар Хоразмий мактабининг шогирдларидир. “Араб” фанининг классик даври — IX-XV асрларда Хоразмий, Хўжандий, Ибн Сино, Берунийлар фаол қатнашган бўлса, Улуғбек мактаби уларнинг кашфиётларини бойитди. IX-XV асрлар фанини, жумладан, математикасини бу

алгебра ҳақида шундай деган эди: “Алгебра илмий методдир. Унинг предмети сон ёки миқдордир. Сонлар номаълум бўлиб, қандайдир маълум миқдорларга шундай муносабат қўйиладики, натижада улар топилсинлар: алгебра номаълумлар билан маълумларни бирлаштирувчи муносабатни аниқлайди”.

Номаълум орасидаги муносабат зиддиятдир. Алгебрик тенгламани ечиш қарама-қаршиликлар зиддиятининг ечилишидир. Номаълум маълумга қарама-қаршидир. Ҳар қандай тенглама мана шу қарама-қаршиликлар бирлигини ифодалайди. Дарҳақиқат, қарама-қаршиликлар бўлмаса ёки уларнинг бирлиги бўлмаса, тенглама бўлмайди. Хоразмий антик Греция фанидан мантиқни олди ва уни ривожлантирди. Математикадан исботлаш усулининг олиниши унинг қадимий усулларни танлашдаги ўткир дидини кўрсатади.

Математика дарсини ўқувчи жон қулоғи билан тингламас экан, бу фаннинг моҳиятини тушуна олмайди. Ўқувчилар марок билан тинглашлари учун эса ўқитувчидан юксак маҳорат ва билимдонлик талаб этилади. Қашқадарё вилояти Чирокчи тумани Мирзо Улуғбек номидаги боғча-мактаб мажмуаси математика фани ўқувчиси Баҳодир Райимкулов ҳар бир дарсини юқоридаги талаблар асосида олиб боради. Ушбу ўқитувчининг тажрибавий дарслари мақола сифатида “Халқ таълими” ва «Соғлом авлод учун» журналларидан чоп этилган.

Суратда: Б.РАЙИМКУЛОВ дарс жараёнида.

Б.РИЗОКУЛОВ олган сурат.

БИЛИМЛАРНИ ЎРГАН, ТОКИ БОР ЖОНИНГ

«Ma'rifat» gazetasi saҳifalarida muҳim хужжатлар билан бирга ўқитувчиларнинг дарди, қувончи, иш услуби, ўй-ташвишлари, бола тарбиясига оид маслаҳатлари, ўқитиш жараёнини такомиллаштириш борасидаги фикр-мулоҳазалари, шунингдек, халқ таълимидаги илғор тажриба ва янгиликлар ҳам акс этади. Айтиш жо-

изки, газетанинг янада мазмунли бўлиши муштарийлар билан бевосита мустаҳкам алоқаларига ҳам боғлиқдир. Биз ҳам бу ҳақиқатни чуқур англаган ҳолда муаллиму мураббийлар, ўқувчи ота-оналардан келган мактублардан парчаларни эътиборингизга ҳавола этаётимиз.

Бундан бир ҳафта муқаддам Риштон туманидаги 37-мактабда булганида, ўқитувчи Обиджон Урайимов мени бешинчи синфга меҳнат таълими дарсига таклиф қилиб қолди. Кирдик. У утилган мавзунини сўраб булгач, бугунги дарсда жува ва чекич ясаш лозимлигини айтди. Қизиғи, ўқувчилар шошилмасдан уринларидан туриб, керакли асбоб ва ёғочларни олишти. Бири арралади, бири дастгоҳ-

Катта ўқитувчи Обиджон Урайимов уттиз йилдирки, мактабнинг техника-меҳнат устаносида ана шу тарзда, турли усуллар асосида ўғил-қизларга дарс бериб келмоқда. Ўғил-қизлар эса турмушда асқотадиган жува, чекич, ўқлов, стол, стул, хонтахта ва бошқа рузгорбоп буюмларни бемалол ясаб, узларининг касб-хунарларини янада бойитиб бораётдилар. Шу билан бирга туман курик-танловларида,

ЭРКАКЛАРНИНГ ЎРНИ БЎЛАКЧА

Ёшим 49 да, 28 йилдан буюн ўқитувчилик қиламан. Мени кўлимга қалам олиб сизларга ушбу мактубни ёзишга ундаган нарса ҳозирги вақтда барчанинг дилидаги энг оғриқли дардлардан бири, мактаблардан эркак ўқитувчиларнинг кетиб қолиши ҳақидаги «Ma'rifat» газетасида эълон қилинган Муҳаббат Ҳамидовнинг «Мактабга қайтинг, эркаклар...» (2002 йил, 16 ноябрь) мақоласи бўлди.

Сирасини айтганда, жамоамиз бу мақолани қизиқиш билан ўқиб чиқди, барча ўз фикрларини билдирди ва шу фикр-мулоҳазалар асосида ушбу мактубни битаётиман. Ҳа, ҳақиқатан ҳам мактабларда эркак ўқитувчилар сони камайиб кетаяпти. Айрим ҳудудларда, айниқса, шаҳарларда бу ҳолат гоё ташвишланарлидир. Бизнинг мактабимизда 43 нафар ўқитувчи бўлиб шундан 11 нафари эркаклардир.

Янги ўқув йилидан бошлаб бу сон янада камайиши мумкин. Хўш, ушбу муаммонинг сабаблари нимада? Нима учун эркак муаллимлар мактабларни тарк этишяпти? Ана шу каби саволларга биргаликда жавоб изласак, яхши бўларди. Ҳар ҳолда эркак ўқитувчиларнинг мактабларимиздаги ўрни бўлакчалигини унутмаслигимиз лозим.

Раҳимжон НОСИРОВ,
Косонсой туманидаги
21-мактаб ўқитувчиси

Тагин бир тоифа донишманд, доно,
Улар илми элга машъал доимо.
Эъозла уларни то бор имконинг,
Билимларни ўрган, токи бор жонинг.

Юсуф Хос ҲОЖИБ

Кўлларида доимо китоб тушмайдиган устозимиз ҳақидаги битикларимни буюк аллома Юсуф Хос Ҳожиб фикрлари билан бежиз бошламадим. Педагогик фаолиятини Марҳамат туманидаги 16-ўрта мактабда она тили ва адабиёти фани ўқитув-

ни мазкур жамоа ҳали ҳануз самимият билан тилга олади.

1996 йилда туманининг тажрибали ўқитувчилари қатори Абдусалом Маъруфов ҳам янги очилган 31-иқтисодиёт, ҳуқуқшунослик ва информатика фанларига ихтисослаштирилган мактаб-интернатга ишга ўтказилди. Ҳозир у билим маскани ўқувчиларига йиллар давомида тўплаган тажрибалари асосида она тили ва адабиёт фанларидан пухта билим бермоқда. Ўғил-қизлар устозларининг ҳар бир дарси бир асар эканлигини тушуниб етганлар. Шу боис улар дарсдан ташқари тўғарак машғулот-

БИРИ АРРАЛАДИ, БИРИ ДАСТГОҲДА ИШЛАДИ

га қуйиб силлиқлади. Қолганлари керакли материалларни тайёрлаб бериб турдилар. Орандан кўп утмай 3-4 та жува, 5-6 та ўқлов тайёрланиб, ўқитувчининг олдига келтирилди. Булар шундай бежирим тайёрланган эдики, буни куриб ҳаманинг ҳам ҳаваси келди. Муҳими, бир соатлик дарс ўқувчилар фаоллигида, ўқитувчи раҳбарлигида уюшқоқлик билан ўтди.

вилоят беллашувларида совринли уринларни эгаллаб келишяпти. Ўқувчилар томонидан ишлаб чиқарилган маҳсулотлар турли кўргазмаларда намойиш этилмоқда. Қувончлисиз, меҳнат таълими ўқитувчиси О.Урайимовнинг дарс утиш усуллари, кўп йиллик иш тажрибалари кенг миқёсда омалаштириб борилаёпти.

Неъматжон РАУФЖОНОВ
Риштон тумани

ДАРСЛАРИ МУКАММАЛ АСАРГА ЎХШАЙДИ

чиси сифатида бошлаган Абдусалом Маъруфов юқорида айтилган фикрнинг такрорлар, ҳар бир дарсга пухта тайёрланган ва натижада ўқувчиларни ўз фанига қизиқтира олар эди. 1971 йилда талабчанлиги ва фидойилиги билан эл хурматида сазовор бўлган Абдусалом Маъруфовни туман ХТБ раҳбарлари шаҳардаги 2-умумий ўрта таълим мактабига илмий бўлим мудири лавозимига ишга юборишди. Бу илм даргоҳида ҳам тиниб-тинчимас муаллим ўқув ишларида тубдан бурилиш ясади. А.Маъруфовнинг услубий ишлари-

ларига ҳам чин дилдан қатнашиб, Навоий, Бобур, Оғаҳий каби буюк алломалар асарларини чуқур ўзлаштирибгина қолмай, ҳозирги замон тил ва адабиёт оламидаги жараёнлар тўғрисида ўз билим доираларини кенгайтириб боришяпти. Натижада устознинг шогирдлари ҳар йили туман ва вилоят олимпиадаларида совринли уринларни эгалламоқдалар.

Ҳайитбой САЛИМОВ,
Марҳамат туманидаги
32-мактаб-интернат
ўқитувчиси

ЎРГАНИШ — УЗЛУКСИЗ ЖАРАЁН

Абдулла Авлоний номидаги ХТХҚТМОИИда таълим-тарбия ишлари янгилигини асосида олиб борилаётгани педагогларнинг мамнун қилди. Айниқса, Очиқ жамият институти — Ўзбекистон томонидан ташкил этилган «Мактабларни самарали бошқариш усуллари» мавзусидаги семинар-курс муҳим қўлайликлардан бири бўлди. Бундай семинарларда тингловчиларни махсус анкета орқали танлаб олиб ўқитиши, мактабни бошқаришнинг янги услуб ва методларини ўргатиш, мукаммаллаштирилган дастур асосида иш юритиш каби турли мазмундаги очиқ мулоқот асосида олиб борилган семинар-дарс тингловчилар учун фойдали бўлаёттир.

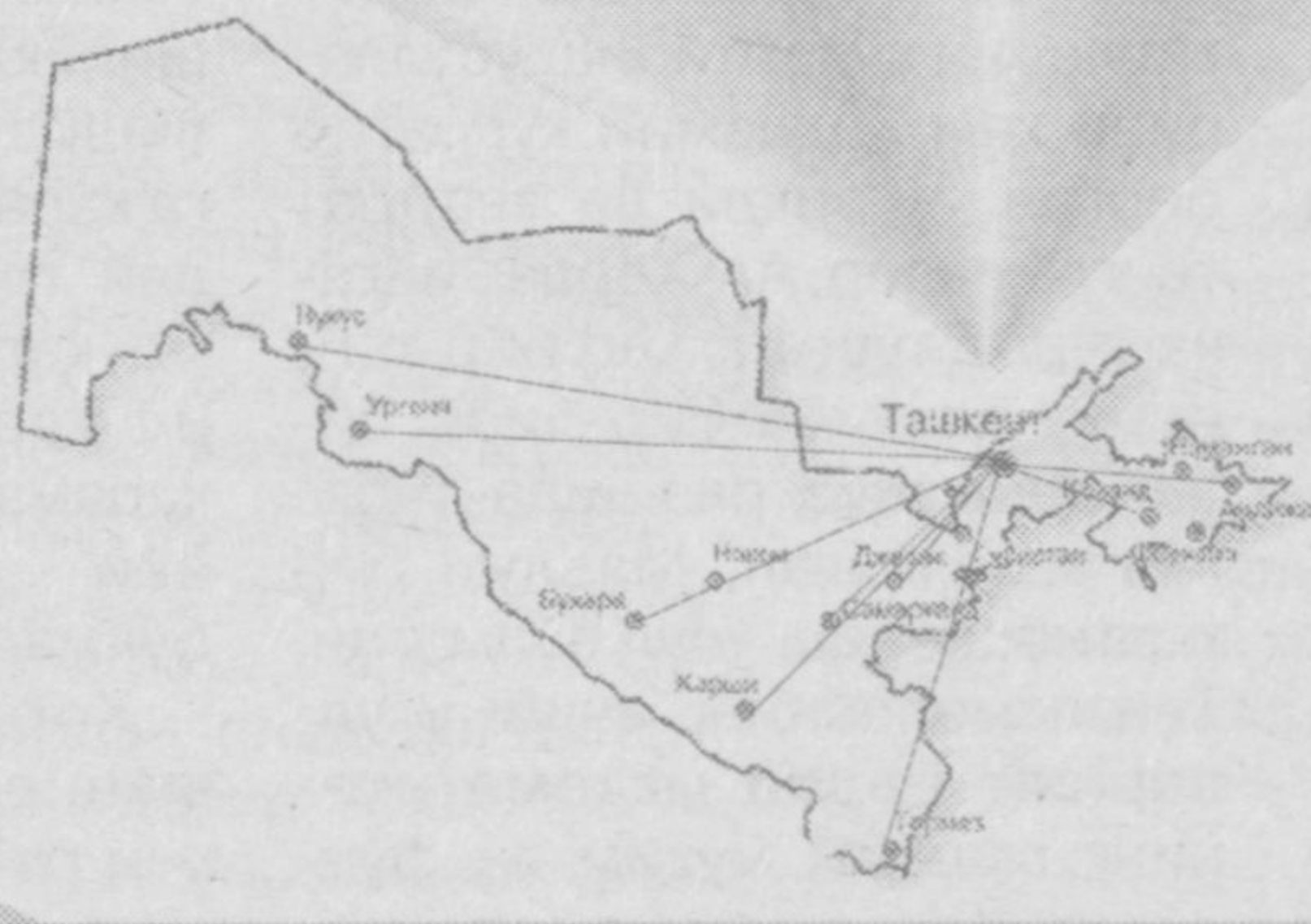
Дарслар, семинар-машғулотларни мактабларни мукаммаллаштирилган дастур асосида бошқариш тренерлари Муҳаббат Алимова, Васила Амоновалар олиб боришти. Семинарда турли вилоятлардан келган мактаб директорларидан 28 нафари иштирок

этиштиди. Қизиқарли ва мазмунли ўтган анжуманда бухоролик мактаб директори Назокат Ширинова, наманганлик Валижон Қўзиев, Авзамжон Ҳомидов, самарқандлик Учқун Раҳимов, Тўлқин Қўлдошев, қашқадарёлик Махфират Худойқулова, Тамара Расулова, Саида Эшимова, фарғоналик Турсунали Маширапов, тошкентлик Насиба Бейсеновалар фаол қатнашиб, гуруҳ олқишига сазовор бўлдилар.

Тингловчилар семинар якунида яна анкеталар тўлдириб, машғулоти тамомладилар. Шундан сўнг институт ректори Ж.Йўлдошев семинарда иштирок этган гуруҳ аъзоларига Очиқ жамият институти кўмак жамғармасининг Ўзбекистон ваколатхонаси томонидан тасдиқланган махсус гувоҳномаларни тантанали равишда топширди. Институтда ташкил этилган бу қўлайликдан тингловчилар мамнун бўлишти.

Ойша ЧОРИЕВА,
Музработ туманидаги
2-мактаб директори

«Ma'rifat»ga maktublar

ЎҚУВЧИЛАРИМ КИТОБХОН БЎЛИШСИН, ДЕЙМАН

Сир эмаски, ҳозирги кунда фарзандларимизнинг бадиий адабиётга, китоб мутолаасига унчалик хушлари йўқ. Шунинг эътиборига олиб, аввало, мен ўқувчиларимни китобхон қилишга ҳаракат қиламан, турли педагогик усуллар билан уларни бадиий асарларни тўла ўқиб чиқишга жалб этиб бораман. Масалан, уларга «Фарҳод ва Ширин», «Ўтган кунлар» каби асарларни, албатта, ўқиб чиқишлари кераклигини таъкидлайман. Улар бу китобларнинг мазмунини бадиий фильмлар, дарсликда берилган маълумотлар орқали билишади. Лекин мен уларга «Фарҳод Юнон мамлакатига бориб қандай офатларни енгди?», «Ўтган кунлар»да уста Олим билан Саодат

қандай учрашди?» сингари саволларни бераман. Адабиёт дарсларида бундай муаммоли ўқитиш жараёни ўқувчиларда асарни бир-бутун таҳлил қилишга хоҳиш-истак уйғотади, шу билан бирга ўғил-қизларни фаоллаштириб, узлуксиз таҳлилчи юзага келтиради. Асосийси, ўқитувчининг ўртага ташлайдиган саволларидан ташқари асар юзасидан ўқувчилар ҳам саволлар берадилар. Муҳокамалар, баҳс-мунозаралар ўз-ўзидан авж олади. Хуллас, шу каби йўللар билан ўқувчиларимни китобхонликка бошлаетиман.

Ҳожибегим
ХУДОЁРОВА,
Қизилтепа туманидаги
37-лицей-интернат
ўқитувчиси

ТАЪЛИМ ДАРСЛИКДАН БОШЛАНАДИ

Айни пайтда янги авлод дарсликларини яратиш жараёни давом этаёттир. Айниқса, француз тили фани бўйича 5-, 6-, 7-синфлар учун яратилган дарсликлар ўқитувчи ўқувчиларга ҳам бўлди. Биз ҳам жамоамиздаги француз тили муаллимлари билан дарсликлар тузилишини ўргандик.

Чинданам улар аввалги дарсликлардан тубдан фарқ қилади. Бу қўлланмалар ўғил-қизларнинг сўз бойлигини оширибгина қолмай, уларни гап тузишга ўргатади, нутқ малакаларини ўстиришга хизмат қилади. Бир сўз билан айтганда, дарсликлар бошидан охиригача соддадан-мураккаб-

га томон шаклида ёзилган, ўқувчининг ёш хусусиятлари ва дунёқараши инобатга олинган. Аммо дарсликлар айрим чалкашликлардан ҳам холи эмас. Масалан, 5-синф дарслигидаги «Сумалак» таомномаси мисолида сумалак ун, туз, ёнғоқ, буғдой майсасидан тайёрланади, дейилган. Ваҳоланки, сумалакка туз солинмайди. 6-синф дарслигида эса «Шофром» эртаги мундарижидан кўрсатилганидек, 30-35 бетларда берилмаган...

Баъзилар булар жузъий камчиликлар-ку, дейишлари мумкин. Аммо дарслик — ўқувчи эгаллаши лозим бўлган минимал билимлар мажмуи, яъни дастур эканлигини унутмаслигимиз лозим.

Сойибжон ЁҚУБОВ,
Булоқбоши туманидаги
27-мактаб директори

Саҳифа материалларини Курбонбой Матқурбонов тайёрлади.

Tashxis markazlarida

Бугунги кунда Андижон вилояти халқ таълими бошқармаси тузилмасида 1 та, бошқарма тасарруфидаги шаҳар ва туманларда 19 та Ташхис маркази фаолият кўрсатмоқда. Ҳозирда ушбу марказларда 71 нафар ходим, жумладан 19 нафар касбга йўналтирувчи, 19 нафар психолог, 15 нафар дефектолог ҳамда 19 нафар шифокор иш олиб бормоқда. Вилоят Ташхис маркази раҳбари Гулнора Мелибоева билан бўлган суҳбатимиз вилоятда ўқувчиларни касб-ҳунарга йўналтириш ва психолог-педагогик ташхис ишларининг бугунги аҳволи хусусида бўлди.

— Таълим-тарбия самардорлиги, ўқувчи билим даражасининг нечоғли юқори бўлиши, аввало, мактабга қабул қилинаётган ўқувчининг саломатлигига ҳам боғлиқ. Шу боис, мактабга илк қадам кўяётган болалар ва унда тахсил олаётган ўқувчиларни тиббий кўриқдан ўтказиш ишлари катта аҳамиятга эга. Шундай эмасми?...

— Дарҳақиқат, ўқувчиларнинг саломатлиги уларнинг таълим-тарбия олиш жараёнига жиддий таъсир этувчи омиллардан бири ҳисобланади. Шу боис, мактабга қабул қилинаётган ҳар бир болани тиббий мутахассислари кўригидан ўтказиш зарур аҳамиятга молик. Жорий ўқув йилида Ташхис маркази мутахассислари томонидан соғлиқни сақлаш тизими ходимлари билан ҳамкорликда вилоятдаги умумтаълим мактабларининг ўқувчиларига тиббий хизмат кўрсатиш ҳолати тўла ўрганилди. Маълумотларга кўра, ани пайтда вилоятимизда фаолият кўрсатаётган 154 та мактабда тиббий хоналар ташкил қилинган бўлиб, уларнинг барчасида шифокор ва ҳамшира ходимлар иш олиб бормоқдалар. 159 та мактабга поликлиника ва қшлоқ шифокорлик амбулатория пунктлари ходимлари бириктирилган.

Ўқув йилида тиббий кўриқдан ўтиши лозим бўлган 539 минг 850 нафар 1-синфдан 11-синфгача бўлган ўқувчидан 521 минг 855 нафари тиббий кўриқдан ўтдилар. Саломатлик кўригидан ўтказилган ўқувчиларнинг 160 минг 275 нафари соғлом деб топилди. 321 мингдан зиёд ўқувчида 2 ва 3 гуруҳ бўйича у ёки бу касаллик аломатлари мавжудлиги аниқланди. Олиб борилган соғломлаштириш ишлари натижасида бугунги кунга келиб носоғлом деб топилган ўқувчиларнинг 90 фоизи тўла даволандилар.

— Шу ўринда 6 ёшли болаларни тиббий кўриқдан ўтказиш натижалари ва мактабга тайёр бўлмаган болалар билан олиб борилаётган ишларга ҳам тўхталиб ўтсангиз.

— 2002-2003 ўқув йилида вилоят мактабларига 56 минг 309 нафар бола қабул қилинди. Ўқишга қабул қилинган ўқувчиларнинг қарийб 20 фоизини 6 ёшли болалар ташкил этади. Вилоят Ташхис марказида 6 ёшли болаларни тиббий кўриқдан ўтказиш бўйича педиатр, невропатолог, жарроҳ, ортопед, отоларинолог, офтальмолог, стоматолог, эндокринолог каби мутахассислардан иборат комиссия таркиби тузилди. Педагогик-психологик ҳамда дефектолог кўриқдан 15 минг 690 нафар 6 ёшли болаларнинг 10 минг 370 нафари муваффақият-

ли ўтдилар. Марказ мутахассислари томонидан 6 ёшли болаларга психологик-педагогик, тиббий ташхис кўйилиб, соғлом, ақлан ривожланган, мактабга тайёрлаш дастурини ўзлаштирган болаларга мактабда ўқиш учун тегишли йўланмалар берилди. Тиббий кўриқда қатнашган 38 минг 907 нафар 6 ёшли болада 2 ва 3 гуруҳ бўйича касаллик белгилари аниқланди ва ташхис натижасига кўра аниқланган касалликлар бўйича болалар тиббий муассасаларга йўналтирилди, ота-оналар ўртасида уларни даволаш зарурлиги хусусида тушунтириш ишлари олиб борилди.

Бугунги кунга қадар 6726 нафар бола шифохоналарда, қарийб 23 минг 500 нафар бола амбулатория ва поликлиника

ТАЪЛИМДА ТАШХИС ХИЗМАТИ ЎРНИ ҚАНДАЙ?

шароитларида, 2200 нафари санаторийларда соғломлаштирилди. Бу ишлар ани кунларда ҳам давом эттирилмоқда.

— Марказ психолог ва дефектологлари томонидан текширувлар давомида аниқланган хаста болалар билан қандай ишлар олиб борилаётган?

— Марказ мутахассислари вилоят соғлиқни сақлаш тизими мутахассислари билан ҳамкорликда олиб борган текширув натижаларига кўра, тиббий-психолог кўриқдан ўтказилганлар орасидан 6045 нафар болада жисмоний ва руҳий хасталик аниқланган. Уларнинг 840 нафари таркибида юқори малакали психолог, психиатр ҳамда дефектологлар бўлган махсус комиссия аъзолари томонидан қайта чуқурлаштирилган тиббий педагогик-психолог кўриқдан ўтказилди. Ушбу саломатлик кўригидан ўтган нуқсонли болаларнинг 310 нафари ёрдамчи дастурда фаолият кўрсатувчи ўқув муассасаларига, 50 нафари гунг ва заиф эшитувчи болалар, 12 нафари кўзи ожиз болалар мактаб-интернатларига юборилди. Шунингдек, 126 нафар бола махсус мактабгача таъ-

лим муассасаларига тавсия этилди. Махсус кўриқдан ўтказилган болаларнинг 66 нафарига умумтаълим мактаблари дастури асосида, 63 нафари эса ҳаракати чекланганлиги ва баъзи нуқсонларга эга бўлганлиги учун уй шароитида ўқитиш тавсия қилинди. Ногирон ва нуқсонли болаларни ўқитиш ва уларнинг соғлигини тиклаш мақсадида Ташхис маркази ва махсус комиссия ходимлари томонидан ўқув йили давомида 4 марта сай-

билан «Дифференциал диагностика сўровнома», «Қизиқишлар харитаси», «Шахс типларини аниқлаш», «Психогеометрия», «Ташкилотчилик қобилиятларини аниқлаш» каби методикалар ёрдамида машғулотлар олиб берилди. Натижада, ўқувчилар орасида 5610 нафар ўқувчининг спорт соҳасига, 4185 нафари тиббиёт соҳасига, 4065 нафар бола эса маориф соҳасига қизиқиши кучли эканлиги аниқланди.

9-синф ўқувчиларини касб-ҳунарга йўналтиришда шаҳар ва туман шароитлари ўрганилиб, ҳар бир минтақа учун зарур бўлган мутахассисликлар аниқланди. Вилоятда фаолият кўрсатаётган ўрта махсус ўқув муассасалари, уларнинг таълим йўналишлари ҳақида маълумотлар жамланиб, шу асосда мактабларда «Битирувчилар, сизлар учун» рунки остида маслаҳат бурчаклари ташкил қилинди. Дастлабки маълумотларга кўра, вилоятдаги 53 минг 190 нафар 9-синф битирувчиларининг 14 минг 940 нафари касб-ҳунар коллежларида, 1870 нафари академик лицейларда, қолган 30 минг 640 нафари 10-синфда ўқишни давом эттириш истагини билдирган. Ташхис марказлари томонидан битирувчиларнинг 51 минг 820 нафарига тавсияномалар тарқатилмоқда.

Вилоятимиз умумтаълим мактабларида бугунги кунда жами 568 минг 550 нафар ўқувчи тахсил олмоқда. Мазкур ўқувчилар орасида алоҳида фанлар бўйича иқтидорлилари билан чуқурлаштирилган синфларда машғулотлар ташкил этилган.

Вилоят умумтаълим мактабларининг 80 фоизиди касбга йўналтириш хоналари фаолият кўрсатиб, жорий йилнинг 1 сентябрга қадар уларни 100 фоизга етказишни режалаштирганмиз. Шунинг ҳам айтиб ўтиш кераки, ўқувчиларни касбга йўналтириш борасида амалга оширилаётган ишларни янада такомиллаштириш мақсадида соҳа мутахассислари учун жорий йилнинг аввалида Қўрғонтепа туманида «Иқтидорли ва истеъдодли болаларни аниқлаш ва улар билан ишлаш» мавзусида семинар-машғулотлар ташкил қилинди.

— Вилоят Ташхис марказлари мутахассисларини йўналтираётган муаммолар нималардан иборат?

— Албатта иш бор жойда, муаммо ҳам бўлади. Бугунги кунда қайта тайёрлов курслари орқали амалиётчи психологлар, дефектологлар тайёрлаш, мактабларни шифокор ва ҳамширалар билан тўла таъминлаш, меҳнат хоналари, устахоналарни керакли асбоб-анжомлар билан таъминлаш ҳамда уларни талаб даражасида жиҳозлаш масалалари бугунги куннинг долзарб вазифалардан саналади. Шу билан бирга, юқоридаги йўналишларда фаолият кўрсатаётган ходимларнинг касбий мутахассислиги бўйича услубий қўлланма, тавсияномалар етишмайди. Аммо, излаган имкон топади, деганларидек, бу муаммоларни ўз куч ва имкониятларимизни ишга солиб бартараф этишга ҳаракат қилмоқдамиз.

Муҳаммаджон ИСРОИЛОВ
суҳбатлашди.

БАҲОЛАШ МЕТОДЛАРИНИ ЎЗЛАШТИРАДИЛАР

Мамлакатимиз таълим муассасаларида фидойилик кўрсатиб меҳнат қилаётган ўн минглаб педагог-ўқитувчилар олдида бугунги кунда ривожланган демократик давлатлар тажрибасида кенг қўлланилаётган таълим андозалари асосида юқори малакали, билимдон, юксак маънавий ва ахлоқий талабларни ўзида мужассам этган мутахассис-кадрлар тайёрлашдек масъулиятли вазифа турибди. Буни амалга ошириш учун эса замонавий илғор педагогик технологияларни мукаммал ўзлаштирган мураббийлар сафини кенгайтириш билан бир қаторда, ўқитувчилар малакаси ва билимини доимий равишда ошириб бориш катта аҳамиятга эга. Бинобарин, Вазирлар Маҳкамаси томонидан қабул қилинган махсус қарорга асосан, ани пайтда ўрта махсус, касб-ҳунар таълими муассасаларида фаолият кўрсатаётган мутахассис-педагоглар малакасини ошириш, уларни қайта тайёрлаш ишининг ўлами ва сифати тобора ошиб бормоқда. Бу борада Осие тараққиёт банки мутахассислари билан ҳамкорликда ишлаб чиқилган «Республикамиз ўрта махсус таълими тизимини ривожлантириш» лойиҳаси доирасида амалга оширилаётган ишлар ҳам ўз ижобий самарасини бермоқда.

Seminar-trening

Ушбу лойиҳа доирасида Жиззах енгил саноат ҳамда Зафаробод қишлоқ ҳўжалик касб-ҳунар коллежлари негизда семинар-тренинг маркази ташкил этилди. Мазкур марказда жорий йил аввалида «Таълим самарадорлигини ошириш йўллари» мавзусида семинар-тренинг машғулотлари ўтказилиб, унда 50 нафардан зиёд коллеж педагог ва ишлаб чиқариш усталари ўз малакаларини оширган эдилар. Семинар-тренинг машғулотлари давомида устозлар замонавий таълим технологияларининг моҳияти ва афзалликлари, анъанавий, ноанъанавий таълим моделлари хусусида, шунингдек ўқув жараёнини ташкил этишда улардан самарали фойдаланиш борасида билим ҳамда малакага эга бўлдилар. Машғулотлар юқори малакали педагог ва муҳандис-педагоглар томонидан олиб борилди.

Айни пайтда Жиззах енгил саноат касб-ҳунар коллежида ташкил этилган марказда «Баҳолаш методлари» мавзусида семинар-тренинг машғулотлари ўтказилмоқда. Ушбу машғулотлар 14 апрелдан бошланиб 14 майгача давом этади. Унда икки касб-ҳунар коллежи ўқитувчиларидан иборат 70 нафар педагог, муҳандис-педагоглар иштирок этмоқда. Мутахассислар бир ой давомида таълим жараёнида замонавий баҳолаш методларининг илғор намуналарини ўзлаштириш имконига эга бўладилар.

Ушбу семинар машғулотлари келгусида лойиҳага киритилмаган вилоятдаги ўнлаб касб-ҳунар коллежларида фаолият кўрсатаётган мураббийлар иштирокида ҳам ўтказилиши режалаштирилмоқда.

Ф. МАМАТҚУЛОВ,
Жиззах енгил саноат касб-ҳунар коллежи директори

Пойтахтимизнинг Чилонзор тумани Оқтепа майдонда жойлашган Тошкент педагогика колледжи республикамиз мактабгача таълим-тарбия муассасалари учун юз мингдан ортиқ мутахассис кадрларни этиштириб берган қадимий зиё масканларидан биридир. Ҳозирги кунда илм даргоҳи нуфузи тобора ортиб бормоқда. Чунинчи, мамлакатимиз таълим тизимидаги ислохотлар жараёни мазкур илм масканига ҳам этиб келиб, 1998 йили бу даргоҳ республикада биринчилардан бўлиб Тошкент педагогика касб-ҳунар коллежи деган янги мақомга эга бўлди. Қайта таъмирланган, замонавий асбоб-ускуналар билан жиҳозланган коллеж илгари бир йўналишда битта мутахассислик бўйича кадрлар тайёрлаб келган бўлса, ҳозирги кунда 3 та йўналиш бўйича 10 тадан ортиқ мутахассислик бўйича педагог кадрларни етказиб бермоқда.

Юртимиз азал-азалдан даҳолар юрти дея эътироф этилиб келинган. Бундан биз ҳақли равишда фахрланамиз. Имом ал-Бухорий, Абу Али ибн Сино, Абу Райҳон Беруний, Мирзо Улуғбек, Алишер Навоий ва Мирзо Бобур каби буюк алломаларимиз ўзларининг ёрқин истеъдодларини жуда ёшлик чоғларидан намоён қилганлигини тарихимиз варақларидан яхши биламиз. Шу боисдан ҳам, мустақилликнинг дастлабки йиллариданоқ бутун мамлакатимизда таълим соҳасини ислоҳ қилиш ишига киришилди. Зеро, бу жараёни ислоҳ қилмай туриб, жамиятимизнинг бирон-бир соҳасини ўзгартириб бўлмаслиги маълум эди.

Коллежимизда айна кунда мактабгача таълим йўналишида «Мактабгача таълим муассасалари учун тарбиячи», «Оила ўқитувчиси», «Хорижий тилда сўзлашувга ўргатувчи» ва «Компьютер саводхонлигини ўргатувчи тарбиячи» мутахассисликлари, бошланғич синфларда таълим-тарбия йўналишида «Куни узайтирилган гуруҳ тарбиячиси ва меҳнат ўқитувчиси» мутахассисликлари, мактабдан ва синфдан ташқари тарбиявий ишлар йўналишида эса «Тикувчилик», «Пазандачилик иши», «Компьютер саводхонлигини ўргатувчи тўғрақ ташкилотчиси» мутахассисликлари бўйича кадрлар етишиб чиқмоқда.

Албатта, бу мутахассисликларни тайёрлаш учун коллеж юксак техника воситалари ва ўқув жиҳозларига эга бўлмоғи зарур. Бу борада илм даргоҳимизда муайян ишлар амалга оширилмоқда. Масалан, информатика синфи «Pentium» русумли компьютерлар, принтерлар, мультимедиа тизими, кодоскоплар билан таъминланган. Шу билан бирга тўлиқ жиҳозланган биология, физика, кимё хоналари турли ўқув-лаборатория ишларини ўтказиш учун барча шарт-шароитлар мавжуд. Бундай жиҳозланган ўқув хоналарида дарс бериш ўқитувчидан катта билим ва маҳоратни талаб қилади. Коллежда ёшларга таълим-тарбия бериб келаётган 104 нафар педагог кадрдан 3 нафари фан номзоди, 22 нафари олий тоифали, 65 нафари биринчи тоифали, 17 нафари иккинчи тоифали ўқитувчи ҳамда ёш мутахассислардир. Ҳозир 10 нафар ўқитувчимиз илмий излашлар олиб боришмоқда.

Маълумки, мамлакатимиз мустақиллигини мустаҳкамлаш, таълим-тарбия бериш ишини замон талаблари даражасида амалга оширишда педагогларнинг касбий ва умуммаънавий маҳорати ҳал қилувчи омил

ҳисобланади. Демак, айна чоғда педагог кадрлар малакасини ошириш давлат аҳамиятига молик масаладир.

Биз бугун Кадрлар тайёрлаш миллий дастурининг II босқичи, яъни, сифат босқичи вазифаларини бажариш жараёнидамыз. Замон талабига жавоб берадиган, соғлом фикрловчи, ҳар томонлама баркамол, бозор иқтисодиёти ша-

МАҚСАДИМИЗ — РАҚОБАТБАРДОШ КАДРЛАР ТАЙЁРЛАШ

роитида рақобатбардош мутахассисларни тайёрлаш асосий вазифамиздир. Шунинг учун ҳам коллеждаги барча ўқитувчилар ўзларининг касбий малака ва кўникмаларини ошириш устида доимий изланишда. Бу борада ўқитувчиларимиз Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари, Тошкент давлат педагогика, иқтисодиёт университетлари ва Тошкент шаҳар педагог ходимларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институтида махсус режа асосида касбий маҳоратларини ошириб келмоқдалар. Коллежнинг 3 нафар ўқитувчиси чет элда таълим бериш технологияларининг ижобий томонларини ўрганиш ва бизнинг таълим соҳамизда жорий этиш мақсадида Корея Республикасида ўз малакасини ошириб келди.

ЎМКХТ Маркази ҳамда Тошкент шаҳар ЎМКХТ бошқармасининг буйруқларга биноан коллежда доимий ҳаракатдаги малака ошириш курсларининг ташкил этилиши ҳар бир ўқитувчининг маънавий-маърифий ҳамда компьютер саводхонлигини ошириш борасида катта ёрдам берапти. Эътиборлиси, бундай ДХМО курслари махсус режа асосида ҳафтасига бир марта ташкил этилиб, уларда амалдаги ўқув режа ва дастурлари негизида тайёрланган маъруза матнлари, услубий қўлланмалар, кўргазмалар куроллар, турли

расм, жадваллардан кенг фойдаланилмоқда. Илғор педагогик тажрибага эга ўқитувчиларнинг иш намуналари кўргазмага қўйилган. Машгулотларни самарали ўтказиш мақсадида мазкур курсларга юқори малакага эга ўқитувчилар, хорижда малака ошириб келган раҳбар ва педагоглар, олий ўқув юртлари ҳамда педагог кадрларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институтлари профессор-ўқитувчилари, Ўзбекистон Фанлар Академияси ва тармоқ институтлари олимлари жалб қилинган. Машгулотлар замонавий техника воситаларидан унумли фойдаланган ҳолда сермазмун ва самарали тарзда ўтказилмоқда. Ана шундай саяҳат-ҳаракатлар натижаси ўлароқ, педагогик жамоамизнинг ҳар бир аъзоси дарс ва машгулотларда янги педагогик технологияларни қўллаган ҳолда ўз фанидан яхши кўрсаткичларга эришмоқдалар.

Айна кунда педагогика колледжи Низомий номидаги ТДПУнинг ҳамкорлик маркази билан шартнома асосида турли йўналишларда иш олиб бормоқда. Бу, айниқса, ўқувчи-ёшларимизнинг педагогик амалиётини самарали ташкил этишда яққол кўринмоқда. Мазкур университетнинг профессор олимлари

ва коллеж ўқитувчилари ўзаро ҳамкорликда фан дастурлари устида иш олиб боришяпти, бу йўналишда бир қатор ўқув адабиётлари яратилмоқда. Таълим-тарбия жараёнида яхши кўрсаткичларга эришиш мақсадида педагогик технологияларни татбиқ этиш чора-тадбирлари кўрилмоқда. Таълим муассасасида назарий олинган билимни амалиётда муваффақиятли қўллаш мақсадида ўқувчиларимизнинг педагогик амалиёти пойтахтимизнинг энг намунали мактабгача таълим муассасалари, умумий ўрта таълим мактаблари ва қўшимча таълим мажмуаларида амалга оширил-

волейбол бўйича иккинчи, стол тенниси, бадий гимнастика, катта теннисда учинчи, баскетбол ҳамда энгил атлетика бўйича тўртинчи ўринларга сазовор бўлдилар. Шаҳар миқёсида ўтказилган «Баркамол авлод» спорт мусобақаларида сузиш ва қўл тўпи бўйича иштирок этишди.

Бундан ташқари, ўқувчиларимиз йил давомида «Барчиной ва Алпомиш авлодлари» мусобақаларида ҳам фаол қатнашиш баробарида 89 нафар ёш йигит-қизлар спорт разряди олиш учун махсус тест синовлари топшириб, зарур меъёрларни бажардилар. Ўқув йили якунида юксак муваффақиятга эришган ўқувчилар махсус диплом ва фахрий ёрлиқлар билан тақдирландилар.

Коллеж «Ёшлар уйи»да ўқувчиларнинг ўқиши ва яшаши учун барча шароитлар муҳайё қилинган. Жумладан, ҳар бир қаватда телевизор, газ плиталари, кутубхона, маънавият ва дам олиш хоналари бугунги кун талабига жавоб берадиган ҳолатда жиҳозланган. Ўқувчиларнинг бўш вақтларини қизиқари ва мазмунли ўтказиш мақсадида турли тўғрақлар фаолият кўрсатмоқда.

Кутубхонада бир вақтда олти кишига хизмат кўрсатадиган қироатхона мавжуд. Алфавитли каталог, махсус картотекалар талаб даражасида. Зиё таратувчи ушбу даргоҳда ёзувчи ва шоирлар, олимлар билан мунтазам равишда қизиқарли учрашувлар ўтказилиб, мутлоа қилинган бадий асарлар юзасидан баҳс-мунозаралар, давра суҳбатлари уюштирилиб турилади.

Жорий йилнинг «Обод маҳалла йили» деб эълон қилиниши муносабати билан коллеждаги ҳар бир ўқув хонасида маҳалланинг ободлигини акс эттирувчи алоҳида бурчаклар ташкил этилди. «Чарх-Камолон» маҳалласи билан олиб бориладиган ишлар режаси тузиб чиқилган бўлиб, бу борада қатор амалий ишлар қилинапти. Масалан, тажрибали ўқитувчиларимиз ҳафтасига икки мартаба маҳаллада мактабгача таълим муассасаларига жалб қилинмаган болаларни бепул мактабга тайёрлашяпти. Бундай машгулотларда маҳалла болалари ўқишнинг илк асослари — ёзиш, чизиш, ҳарфлар билан танишиш кўникмаларига, илк математик тушунчаларга эга бўлишмоқда. Бу борада, айниқса, коллежимиз ўқитувчилар ва ўқувчилар жамоалари яқин-атрофдаги маҳаллалар, кўча-кўйларни ободонлаштириш ва маҳалла жамоатчилигига турли тадбирларни ўтказишда яқиндан ёрдам бериб келишяпти дикқатга сазовордир.

Озода ЭШОНХЎЖАЕВА,
Тошкент педагогика колледжи
директори,
педагогика фанлари
номзоди

Ko'ngil bitiklari

СИЗСИЗЛИККА
КЎНГАНИМ ЙЎҚ

(Муаллим бобом хотирасига)

Хали сизнинг қаламингиз сингани йўқ,
Оқ қоғозда тебранишдан тингани йўқ.
Кўнглим Сизсизликка сира кўнгани йўқ.
Тўққиз гулга тўққиз газал битган бобом,
Шоирлигин менга ташлаб кетган бобом.

Неча йилки бошингизга ёстиқ ботди,
Дардсизликка умид билан тонглар отди.
Онаизор қошингизда бедор ётди,
Индамайин дардин ичга ютган бобом,
Шоирлигин менга ташлаб кетган бобом.

Шеърлар битиб номингизни ёд айласам,
Дуоларим руҳингизга бағишласам.
Дейман сиздек кўнга керак бўб яшасам,
Барчамизга бирдек меҳр тутган бобом,
Шоирлигин менга ташлаб кетган бобом.

Мана, яна баҳор келди сизни сўраб,
Нурга тўлаган қабрингизни гулга ўраб,
Жаннатлардан жой берсин-а сизга ё, Раб.
Қўларимга илк бор қалам тутган бобом,
Шоирлигин менга ташлаб кетган бобом.
Нигора ЭГАМБЕРДИ қизи,
Балиқчи туманидаги
7-мактаб ўқувчиси

Хурматли
Сайдвали
ДОНИЁРОВ!

Сизни 55 ёшлик
таваллуд айёмин-
гиз билан чин дил-
дан қутлаймиз.
Таълим-тарбия
йўлида олиб бор-
ган заҳматли меҳ-
натингизнинг ши-
рин самарасини
кўриб юриш сизга

ҳамиша насиб этсин. Соғлик-саломатлик,
хушқайфият ҳар доим ҳамроҳингиз
бўлсин!

Зомин туманидаги А. ОСМОНОВ
номидаги 13-ўрта мактаб
жамоаси.

Хаётда шундай воқеалар бўладики, кейин-
чалик бунга эслаб, мийингизда қулиб қўясиз.
Кўпинча бундай воқеалар бир ўйламай ай-
тилган гап туфайли содир бўлади.

Ишга келиб, дарс бошлангунга қадар мак-
таб ҳовлисидаги скамейкада уч-тўрт киши
ўтирибмиз. Катта йўлдан ўтиб кетаётган қўшни
қишлоқлик бир йигит ўтирганимизни кўриб,
олдимизга келиб, ҳол-аҳвол сўрашгандан
кейин раҳбаримизга хомушгина қараб:

— Домла, бандачилик эканда, Салимов
домлани ҳам топшириб қўйибсизлар. Ҳеч
ишонмайман, ўтган куни кўрган эдим-а. Биз-
ни ҳам ўқитган, жуда яхши домла эди, раҳ-
матлик. Қўлимиздан нима ҳам келарди, жойи
жаннатда бўлсин, — деди ва яна қўшиб қўйди:
— Сизларга хабар келган бўлса керак, қачон
чиқарар экан?

Кулишиб, хангома қилиб ўтирган эдик.

Бу гап кўчага Салимов домла бўлмай
қолибди, деган маънода чиқиб кетган. Хаёл
ўтмай, домла ўзига келиб уйига кетган. У
гаплардан хабари йўқ хотини чой ичиб
бўлгандан кейин:

— Домла, Фафуржон ўғлимиз кўчадаги
ёнғоққа чиқиб кетаяпти. Яна йиқилиб бирор
жойини майиб қилмасин. Бугун шу ёнғоқни
қоқиб қўяқолинг, — дебди.

Рафиқжон хабар олгани келаётган пайт-
да Салимов домла қўлида узун таёқ билан
ёнғоқ қоқаётган экан. Тепадан қарасаки, Ра-
фиқжон уйлари томон келаяпти. Кўриб,
кўнглидан «Бир янгилик билан келаётган
бўлса керак. Хойнаҳой, маош келгандиров.
Шунинг хабарини бергани келаяпти. Дорига
ҳам пул қолмаган-эди, жуда яхши бўлди-да»,
деган фикр ўтибди.

Шундай хаёллар билан ёнғоқ тепасидан

ТИРИЛГАН ОДАМ

Воқеий хангома

Орага совуқлик тушди. Шу пайт велосипеди-
ни миниб, жисмоний тарбия ўқитувчиси Ра-
фиқжон келиб қолди.

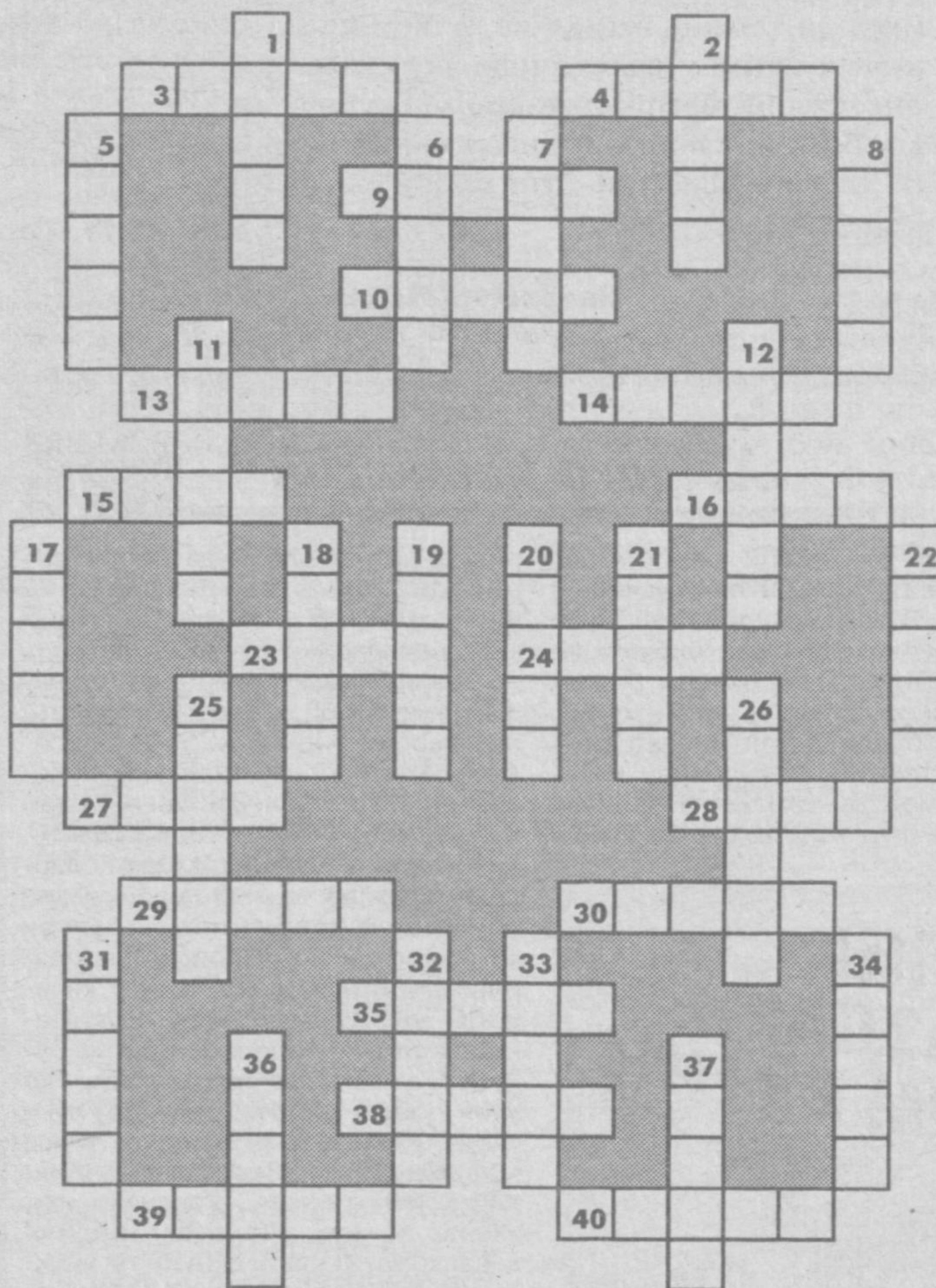
— Рафиқжон, Салимов домланинг уйдан
хабар олинг-чи. Ҳозир бир совуқ гап эшитдик.
Шуни аниқлаб, қачон чиқаришини ҳам билиб
келинг, — деди директоримиз.

Салимов домла бир ҳафтадан бери маза-
си йўқлиги учун ишга келмай, уйда давола-
наётган эди. Шу куни эрта билан укол олган
қишлоқ дўхтирхонасига чиқибди. Қандай-
дир сабаб билан олган дориси ёқмаган ше-
килли ўзини билмай қолибди. Дўхтирлар дом-
лани ўзига келтириш учун у ёқдан бу ёққа
югуриб қолишибди. Бу ҳолатни кузатиб ўти-
рган одамлар тинчликми, нима гап деб сўраш-
са, докторлар Салимов оғирлашиб қолди, деб
жавоб беришибди.

сакраб
ерга тушибди. Қўлида эса узун
таёқ. Бу ҳолатни кўриб, Рафиқжон жойида
такка тўхтабди. Велосипеддан сакраб тушиб-
ди-да, орқага қайтарибди. Минмоқчи бўлган-
ну, лекин шошганидан оёғини педалга тўғир-
лаёлмай, етаклаганича қочган. Салимов дом-
ла қўлида таёқ билан орқасидан лапанглаб
югурганича: «Хой Рафик, нега келувдинг.
Тўхта, нима гапинг бор эди. Хой, тўхтасанг-
чи, сенга нима бўлди», — деб қувади, аммо
етолмайди.

Рафиқжон мактабга ранги оқариб, энти-
киб зўрга етиб келди ва скамейкада ўтирган

"САДАФ" КРОССВОРДИ

БЎЙИГА: 1. Цирк майдони. 2. Италиядаги шаҳар. 5. Лойга ишлов берувчи уста. 6. Олий табақа футбол жамоаси. 7. Дур, жавоҳирот. 8. Француз олими. 11. Фарғона вилоятидаги туман. 12. Вилоят маркази. 17. Ўрта Осиёдаги тоғ. 18. Кувайт пули. 19. Йўқ, лекин кўзга кўринади. 20. Ичимлик, май. 21. Ихтиёрий қон берувчи киши. 22. Илдиз. 25. Туркиядаги шаҳар. 26. Енисей дарёсининг ирмоғи. 31. Россиядаги шаҳар. 32. Икки торли чолғу асбоби. 33. "Иссиқ" сўзининг акси. 34. Англиядаги дарё. 36. Ҳиндистон космонавти. 37. Италиядаги шаҳар.

ЭНИГА: 3. Жиззах вилоятидаги туман. 4. Франциядаги шаҳар. 9. Ширинлик. 10. Сенегал пойтахти. 13. Сабр, қаноат. 14. Зулм, истибод. 15. Ҳарбий қисм. 16. Мусиқий ёзув. 23. Дашнободнинг машҳур меваси. 24. Франциядаги дарё. 27. Топилмас уруғ. 28. Франциядаги шаҳар. 29. Европадаги пойтахт шаҳар. 30. Туркистондаги шаҳар. 35. Чолғу асбоби. 38. Ҳам шоҳ, ҳам шоир. 39. Табиат ҳодисаси. 40. Дунё томонларидан бири.

Тузувчи: **Р.АРЗИЕВ**,
Жиззах вилояти Фориш
туманидаги 46-мактаб
ўқитувчиси

Ўзбекистон инглиз тили
ўқитувчилари Ассоциацияси
(ЎЗИТЎА) 16-17 май кунлари
Тошкент шаҳри Решетов кўча-
си 4-уйда "2003 йилнинг энг
яхши инглиз тили ўқитувчиси"
Республика кўрик-танловини
ўтказди. Танловда иштирок
этишни хоҳлаганлар Ассоциаци-
янинг Тошкент бўлимига ва ви-
лоятлардаги бўлимларига муро-
жаат қилишлари мумкин.

Манзилимиз: Тошкент шаҳри
Навой кўчаси 48-уй.

ЎЗИТЎА

Телефон. факс. 1449217

ТУЗАТИШ

Газетанинг ўтган 30-май чоршанба куни нашр этилган сони
35 (7540) сон ҳисобланади.

Ma'rifat

**ТАБСИС
ЭТУВЧИЛАР:**
Ўзбекистон Халқ
таълими вазирлиги,
Ўзбекистон Олий ва
ўрта махсус таълим
вазирлиги, Таълим ва фан
ҳодимлари касба
уюшмаси Марказий
Қўмитаси.

Бош муҳаррир:
Ҳалим САИДОВ

Таҳрир ҳайъати: Йўлдош АҲМЕДОВ,
Жуманазар БЕКНАЗАРОВ, Икром
БЎРИБОЕВ (бош муҳаррир ўринбосари),
Шукур ЖОНБОЕВ, Фахриддин
КАРИМОВ (масъул котиб), Қурбонбой
МАТҚУРБОНОВ, Усмонали МУСАЕВ,
Абдусамат РАҲИМОВ (бош муҳаррир
ўринбосари), Хулкар ТҶИМАНОВА,
Нурлан УСМОНОВ, Саъдулла
ҲАКИМОВ, Ўткир ҲОШИМОВ

Газета Ўзбекистон Республикаси
Давлат Матбуот Қўмитасида
№ 20 рақам билан 12 июнь
1998 йил рўйхатга олинган.

ИНДЕКС: 149, 150. Г-386.
Тиражи 27200. 1 2 3 4 5 6
Ҳажми 4 босма табок,
Офсет усулида босилган,
қоғоз бичими А-3.

Навбатчи муҳаррир:
Хусан НИШОНОВ.
Навбатчи:
Абдулхамид МУХТОРОВ.

«Ma'rifat»-дан материалларни кўчириб босиш
таҳририят рухсати билан амалга оширилиши шарт.
Таҳририятга юборилган материаллар муаллифга
қайтарилмайди.

белгиси остида реклама материаллари берилмайди.

МАНЗИЛИМИЗ: 700083, Тошкент,
Матбуотчилар кўчаси, 32.

E-mail: marifat@ars-inform.uz

ТЕЛЕФОНЛАР: масъул котиб—133-99-15, олий
таълим янгиликлари бўлими, мактабгача ва мак-
табдан ташқари таълим янгиликлари бўлими —
136-55-58, хатлар, маънавий ва сиёсий ҳаёт янги-
ликлари бўлими — 136-54-23, умумий ўрта таълим
янгиликлари бўлими, ўқувчиларни касога йўналти-
риш ва ўрта махсус таълим янгиликлари бўлими —
136-54-03, реклама ва тарғибот бўлими—136-54-69.

Баҳоиси сотувда эркин нархда

Pentium компьютерида
Лилия БИНАШЕВА
ва Малоҳат ТОШОВА
сахифалади.

«Шарқ» нашриёт-матбаа
акционерлик компанияси
босмаҳонаси.

Корхона манзили: «Буёқ Турон»
кўчаси 41-уй

Босишга топшириш вақти — 21.00.
Топширилди — 21.00